

Canllaw ar gyfer cyflogwyr

Materion ariannol

**NI YW
MACMILLAN.
CYMORTH CANSER**

**GWEITHIO
DRWY
GANSEER**

**Adnewyddwyd
ar gyfer 2009**

4 Materion ariannol

Effaith newidiadau cyflogaeth

Gall cancer gael effaith ariannol ddifrifol ar unigolyn. Yn aml mae pobl yn dioddef colledion incwm, ac ar yr un pryd cynnydd i'w costau, er enghraifft costau teithio i'r ysbyty. Gall fod yn drafferthus cael gafael ar fudd-daliadau'r wladwriaeth, a gallant fod yn anodd eu deall. Mae ymchwil yn dangos nad yw'r system fudd-daliadau wedi'i chynllunio'n dda at anghenion pobl sydd wedi'u heffeithio gan ganser – mae'n debycach i gwrs rhwystrau na mecanwaith gefnogi.¹⁰

Gall penderfyniadau ynghylch cyflogaeth effeithio'n fawr ar yr hyn sydd gan bobl yr hawl iddo a'u golygon ariannol yn y tymor hir. Cyn cytuno ar newidiadau i oriau gwaith, ymddiswyddiad neu ymddeoliad cynnar, sicrhewch fod eich gweithiwr wedi cael cyngor arbenigol ar y canlyniadau i'w sefyllfa ariannol.

Ymhlith y ffactorau a all gael eu heffeithio gan newidiadau cyflogaeth mae:

- colli incwm
- yr hawl i bensiwn a lefelau tâl
- taliadau o dan bolisiau yswiriant, gan gynnwys cynlluniau bywyd, morgais, gwarchod incwm a salwch critigol
- cymhwyster ar gyfer budd-dal gwladol. Gall hyn fod yn ffynhonnell incwm newydd o bwys i bobl sydd wedi'u heffeithio gan ganser. Efallai na fydd eich gweithiwr wedi ystyried gwneud cais am fudd-daliadau. Mae nifer o fudd-daliadau pwysig i bobl sydd â chanser nad ydyn nhw'n ddibynnol ar incwm, ac efallai y gallai'r gweithiwr hyd yn oed hawlio er ei fod yn gweithio. Mae'n bwysig gwneud

cais yn gyflym fel nad yw'r unigolyn yn colli taliadau. Gallwch gyfeirio'ch gweithiwr at un o'r asiantaethau cyngor arbenigol isod.

O ran ymholiadau am drefniadau ariannol fel pensiynau, yswiriant a buddsoddiadau, efallai y bydd eich gweithiwr am gysylltu gyda chynghorydd ariannol annibynnol; gellir dod o hyd i un cymwys proffesiynol drwy wefan o dan ofal y proffesiwn yma: **www.unbiased.co.uk** Mae'n bosib cadarnhau cymwysterau'r cynghorydd drwy edrych ar wefan yr Awdurdod Gwasanaethau Ariannol **www.fsa.gov.uk** Gall cynghorwyr ariannol annibynnol godi ffi am eu gwasanaethau.

Ffynonellau o gyngor

Dyma rai ffynonellau ar gyfer cyngor dibynadwy, diduedd, yn rhad ac am ddim:

Canolfan Cyngor ar Bopeth (CAB)

Gall y Ganolfan Cyngor ar Bopeth gynghori ar amrediad o faterion ariannol ac maen nhw'n helpu pobl i lywio drwy'r system fudd-daliadau. Er mwyn dod o hyd i gangen leol, edrychwch ar eu gwefan **www.citizensadvice.org.uk** Mae gan y wefan daflenni ffeithiau defnyddiol hefyd.

Y Gwasanaeth Cynghori ar Bensiynau

Mae'r Gwasanaeth Cynghori ar Bensiynau yn fudiad annibynnol, dielw, sy'n darparu gwybodaeth, cyngor a chanllawiau yn rhad ac am ddim ar holl sbectrwm pensiynau.

Llinell gymorth **0845 601 2923**

Y we **www.pensionsadvisoryservice.org.uk**

¹⁰ Wilson K, Amir Z. Cancer and disability benefits: a synthesis of qualitative findings on advice and support. *Psycho-Oncology*. Mai 2008; 17(5):421-9.

Directgov – gwefan swyddogol y llywodraeth ar gyfer gwybodaeth a gwasanaethau cyhoeddus. Y man cychwyn gorau ar gyfer gwybodaeth sylfaenol ar faterion ariannol yw porth gwybodaeth ar-lein y llywodraeth **www.direct.gov.uk** Mae'n wasanaeth siop un stop gyda gwybodaeth ar fudd-daliadau, pensiynau, materion ariannol eraill a hawliau cyflogaeth.

Gan ddechrau gyda'r wefan hon, efallai y byddech hefyd am edrych ar y rhaglen Mynediad at Waith. Cyllideb yn nwylo'r Ganolfan Gwaith yw Mynediad a Waith gyda'r gallu i 'brynu' help i bobl anabl neu ar gyfer pobl gyda chyflyrau iechyd difrifol yn y gwaith. Gall y rhai sydd yn gweithio a'r rhai sydd allan o waith ei defnyddio. Mae'r costau'n cael eu had-dalu i'r cyflogwyr neu'r gweithiwr.

Adnoddau ychwanegol gan Macmillan

Gall Macmillan helpu gyda materion ariannol Pan fo pobl yn cysylltu gyda Macmillan, mae arian yn un o'u pryderon mwyaf cyffredin. Rydym yn abl iawn i helpu, gan gynnig amrediad eang o gyhoeddiadau a gwasanaethau.

Gellir archebu cyhoeddiadau Macmillan ar faterion ariannol yn rhad ac am ddim yma: **be.macmillan.org.uk** Dyma rai yn unig o'r llyfrynnau sydd ar gael, fel rhan o'n cyfres *It All Adds Up*, a gyhoeddwyd gyda'r Awdurdod Gwasanaethau Ariannol:

- Cynllunio ariannol
- Pensiynau
- Yswiriant
- Cael trefn ar eich pethau.

Rydym hefyd yn cyhoeddi canllaw cynhwysfawr ar fudd-daliadau gwladol o'r enw *Help with the cost of cancer* ac yn cynhyrchu llyfryn newydd ar reoli dyled, fydd ar gael yn yr haf 2009. Am wybodaeth ar sut i gael gafael ar fudd-daliadau

a mathau eraill o gefnogaeth ariannol, gall eich gweithiwr ffonio Macmillan ar **0808 801 0304** neu edrych ar **www.macmillan.org.uk**

Mae Macmillan hefyd yn cynnig cwrs yn rhad ac am ddim ar ymwybyddiaeth o fudd-daliadau a rhwydwaith genedlaethol o ganolfannau cyngor ariannol lleol y gall eich gweithiwr eu defnyddio.

Mae Cymorth Canser Macmillan yn gwella bywydau pobl sydd wedi'u heffeithio gan ganser. Rydym yn darparu cefnogaeth ymarferol, feddygol, emosiynol ac ariannol, ac yn ymgyrchu dros well gofal canser. Bydd un o bob tri ohonom yn cael canser. Mae dwy filiwn ohonom yn byw gyda chanser.

Mae canser yn effeithio ar bob un ohonom.
Gall bawb helpu.
Ni yw Macmillan

Sefydliad Siartredig Personél a Datblygu –
y corff proffesiynol i'r rhai hynny sy'n ymdrin
â rheolaeth a datblygiad pobl.

**Working with
Cancer**

Grŵp Gweithio gyda Canser – sefydliad
a ffurfiwyd gan bedair dynes sydd wedi cael
canser, gyda'r bwriad o ddarparu gwybodaeth
i gyflogwyr ynglŷn â sut y dylent drin gweithwyr
sydd wedi'u heffeithio gan ganser, yn ogystal
â chynghor i weithwyr.

Am ragor o gopiau
www.macmillan.org.uk/work

Cwestiynau ynglŷn â byw â chanser?
Ffoniwch 0808 808 00 00 (Llun–Gwener 9am–8pm)
yn rhad ac am ddim, neu ewch i www.macmillan.org.uk

Ymholiadau cyffredinol 020 7840 7840

Cymorth Canser Macmillan,
89 Albert Embankment, Llundain SE1 7UQ

© Cymorth Canser Macmillan, elusen gofrestredig yng Nghymru a Lloegr (261017),
Yr Alban (SC039907) ac Ynys Manaw (604). Ebrill 2009. MAC11117_0709_W

**NI YW
MACMILLAN.
CYMORTH CANCER**